

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Moralske Tanker (DK)

Citation: Holberg, Ludvig: "Moralske Tanker", i Holberg, Ludvig: *Moralske Tanker*, udg. af F.J.Billeskov Jansen ; Jørgen Hunosøe , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1992, s. 404. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg13val-shoot-idm139659560733248/facsimile.pdf> (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: Moralske Tanker

- overfor. – *Discretion*: takt og hensynsfuldhed. – *poussere*: drive. – *med Billighed*: med rette. – *Præceptum*: forskrift, regel. – *Sokrates*: fra Plutark: *Moralia* 218 A, hvor det citerede lægges i munden på spartanerkongen Aristonos, idet Plutark bemærker, at denne udtalelse, som almindeligt tillægges Sokrates, også henføres til Aristonos.
- 116 *Kleomenes* III: konge over Sparta 236–221. – *Perikles* (5. årh. f.Kr.): athensk statsmand. Fra Plutark: Perikles' liv. – *Chryssippos*: se n. s. 21. – *Forhold*: optræden, opførelse. – *Cleobulus*, *Kleobulos* (o. 600 f.Kr.): tyrann på Rhodos, en af Grækenlands Syv Vise. Fra Diogenes Laertios 1, 6, 91. – *gaar (...) paa Livet*: trænger ind på, angriber. – *insulteret*: fornærmet. – *Plutarchus*: i Timoleons liv; i den fr. oversættelses fodnote står den gr. titel, der betyder *De korinthiske kvinder*. – *Cicero*: blev erklæret fredløs af det andet triumvirat og dræbt på Antonius' befaling – efter H.'s mening pga. »sveltalende Orationer» (*Introduction til de Europæiske Rigers Historier*, SS I: 58). – *Harangue(r)*: vidtløftig tale af argumenterende indhold.
- 117 *Conjuncture*: begivenhed af afgørende betydning.
- 118 *Affectata (...)*: En mands påtagne værdighed er et kraftigt kropsligt »Arcanum eller hemmelig Konst» [jf. ndf. s. 206], ved hvilket sjælen brist tilsløres. Se Ep. 89. – *Karl V*: ty.-rom. kejser 1519–1556. – *Gravitet*: værdighed, alvor. – *quid pro quo*: lat. noget for noget andet. – *Cato*: se n. s. 74. – *Pikkelheering*: navn på narren i ældre ty. og nederlandske skuespil (egl. saltet sild, spegesild). – *Insigne*: (værdigheds)tegn.
- 119 *Dasmer*: torsk, dumrian. – *en vis Skriver*: i *Peder Paars* IV, 2. – *Crimen*: forbyrdelse. – *Molieres Liv og Levnet*: *La Vie de M. de Moliere* par Monsieur de Grimarest (1705); 1710 stillet foran i *Œuvres de M. Heri* findes anekdoten I: 62–64. – *Lay (...)* *Munk*: munk, som ikke er præsteviet og som udfører verdslige forretninger; lægbroder (*lay Frater*). – *Bande*: skuespil-lertrup. – *Discours*: diskussion. – *ignorerede*: var uvidende om.
- 120 *den Pragmatiske Sanction*: kaldes det dokument, ved hvilket Karl VI af Østrig-Ungarn søgte at sikre sin datter Maria Theresia arveretten til sine lande. Det stammer fra 1713, men blev først aktuelt ved Karls død 1740. – *Materien*: stoffet, emnet. – *Plinius d. Y.*: vistnok misforståelse af *Epist.* 6, 2, 2. – *suurjød*: med dårlige (rindende, væskende) øjne. – *Ludere (...)*: lege effen og ueffen, ride på en lang kæp. Horats *Sat.* 2, 3, 248. – *Prøvesteen*: et stykke glatslebte sort kiselskifer, mod hvilket man stryger legeringer af guld el. sølv for at bestemme legeringens finhed. – *Ugelspeil's Eventyr*: navn på gavtyv, der er »helten» i en kendt folkebog.
- 121 *Fruentimmer (...)*: fra Plautus: *Mostellaria* 272. – *Gregorius* (d. 390): biskop af Nazianz. – *satte paa Skræver*: gjort kunstlede, opstyrede el. patetiske. – *Acter*: handlinger. – *Anseelse*: udseende. – *Præparatorier*: forberedelser. – *nedrige*: ubetydelige, uværdige. – *Fracturbogstaver*: »gotisk skrift», »skrollede bogstaver». – *Creditus(erne)*: fuldmagt. – *Diogenes*: se n. s. 59. – *Ekker*: hjørner, kroge. – *deliberere*: rådslå, forhandle. – *Meenighedens Engle*: om overhovederne for kristne menigheder (efter Johs. Åb. 2–3).
- 122 *Assemblées*: fr. forsamlinger. – *Burnet*: i sin *History of the Reformation in*